

РАДА

газета політична, економічна і літературна
ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.
Рік третій.

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Шидальна вул. д. 6,
біля Золотих воріт.
Телефон редакції 1458.
Телефон Друкарні 1069.

Умови передплати на р. 1908.

рок	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	м.	м.	
5	70	6	20	4	25	3	25	3	25	2	25	1	25	65.

Років передплатки можуть видачувати переплату частками, в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 8 карб., в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 февр. 2 карб. і на 1 марта 2 карб.
За границю: на рік 11 карб., на півроку 5 карб. 50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 к., на 1 міс. 1 карб.
Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.
За зміну адреси 30 коп.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статі; більші статі, до друку негодні, переходять у редакції 3 місяці і вилучаються авторам їх коштами, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок петіту попередю тексту або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Літній театр Купецького Саду.

Товариство Українських Артистів під орудою П. Н. САКСАГАНСЬКОГО.
Сьогодні, 24-го августа,
1) „Паливода XVIII століття“, 2) „По ревізії“, 3) „Вечерниці“, 4) „Назар Стодола“, 5) „Дорогоманов“, 6) „Суета“.

Театр „СОЛОВЦОВЪ“

Сезон 1908—09 р. Діреція Г. В. Дуван-Горцова.
У суботу, 30 августа, початок сезону:
„Дядя Ваня“, п'єса на 4 д. А. П. Чехова. Вер. участь д-ки: Матрозова, Паскалова, Токмарова, Чаруська, д.д.: Дагмаров, В. Дуван-Горцов, Дитиненко, Леонтьєв, Рудиківський.
У неділю, 31 авг. ДВА СПЕКТИ: вранці по значно зменш. цінам спектакль-лекція „Ревизор“ Гоголя, ком. на 5 д. Лекція на тему „Ревизор Гоголя“, лектор Г. В. Александровський.
У вівторок, 1 септ. 1-й загальнопринциповий спектакль „Давид Штрауб“ (Mama solibri), п'єса на 4 д. А. Байбейлі. У вівторок, 2 септ. „Плоди просвіщення“, ком. на 4 д. Л. Толстого. У середу, 3 септ. в 1-й раз „Всіх скорбящих“, п. на 3 д. Ховерманса. „Чудо странника Антовія“, п. на 2 д. М. Метерлінка.

ДЛЯ Д. Д. СТУДЕНТІВ

формене вбрання по замовленням як свою спеціальність пропонує магазин.
Я. КАПЛЕРА.
на Хрещатику, пасаж, телефон 363.

Гімназія та Реальна школа Г. А. Валькера

зі всіма правами урядових гімназій та реальних шкіл.
Учні ще приймаються. 5—346—1.

ФЕЛЬДШЕРСЬКО-АКУШЕРСЬКА ШКОЛА

при лікарні на 100 ліжок — д-ра мед. П. Т. Нейштубе „КВІСІСАНА“
Велика Житомирська вул., № 19. Приймаються прохання на усі відділи. 100—0300—15

КОМЕРЦІЙНА ШКОЛА Т-ВА ВЧИТЕЛІВ.

Навчання вкупі хлопців і дівчат. Школа має права Держ. (Правит.) комер. шкіл. Вакансії є у молодш. пригот. і старш. пригот. (платня 80 карб.), І, ІІ і ІІІ (кл. 100 карб.), ІV та V (кл. 120 карб.) класах. Приєм продожувється, заняття починаються з 1-го септября. У Києві, Терещенківська, 25. 16-289-16

Інженер Сергій Андреевич Френкель.

КІЄВЪ, ХРЕЩАТИКЪ, 28 (СЪ МУЗЫК. ПР.)
УСТРОЙСТВО ТЕАТРОВЪ-КИНЕМАТОГРАФОВЪ при электр. освѣщ. и безъ такового.
ПРОКАТЬ КАРТИНЪ ДЛЯ КИНЕМАТОГРАФОВЪ

Громадний вибор. Ежедневное получение новостей лучше в мирѣ фабрик. Картины въ красках. Поставка картинъ въ лучшие театры Россіи. Въ теченіе одного года оборудовано свыше тридцати театровъ въ Юго-Зап. краѣ. Приглашаются солидные агенты и предстватели. р—0303—3

ПІДРУЧНИКИ

для всіх шкільних закладів в кріпких колірних оправках останніх видань в КИЇГАРНІ Г. П. ЧЕРЕПОВСЬКОГО
у Києві, Фундуклеївська вул., 4. Телефон 23-24.

Учням можлива знижка. Великий вибір українських книжок.

Каталоги книжок видаються і висилаються даром. 8-338-2

ГОЛОВНЕ ДІЩО МУЗИЧНИХ СТРУМЕНТИВ І НОТ

Г. І. ІНДРЖИШЕКА

ПЕРЕНЕСЕНО

У нове помешкання на Хрещатику, № 41.
старе помешкання передається. гд.—842—1.

В німецьку сім'ю

приймаються учениці. Кватиря: Київ, Липки, Козловська вул., 15, біля царськ. палацу. До 24 авг. штати: Фуудул. гімназія, препода. Мар. Карл. ЛЕНЦ. 4-380-2

Ситий мужичок і голодний бутербродник.

Нещодавно нам довелося говорити про наше „хроничне лихо“—неврожай хліба. Тепер знову приходиться знімати про це розмову тільки вже зовсім з іншого приводу. Другого дня, як в нашій газеті було надруковано статтю про „хроничне лихо“, в № 193 газети „Річ“ появилася стаття відомого громадського діяча, лікаря д. Жбанкова під заголовком: „Къ урожаю настоящей года“. В статті цій зібрано до купи провірені й певні відомости, здебільшого взяті з офіційних джерел, про неврожай хліба в 10 губернях. Ось деякі з цих відомостей.

В книгарні Д. В. ІДЗИКОВСЬКИХ.

Київ, Хрещатив, № 29 і 35.
Продаються підручники (учебники) останніх виданій для всіх шкіл, від нижчих до вищих, в міцних і зручних дешевих оправках. Великий вибір українських книжок. Каталоги книжок висилаються і видаються даром. 5—0812—4

ну, земство не зробило ніяких заходів, щоб було чим обсіменити поля“.

„Київська губ. На засіданні губернської продовольчої комісії виявилось, що врожай дуже похорий і що люд має велику нужду в запозозі зерном. Земська комісія постановила припинити свою діяльність, бо міністерство відмовило в льготному тарифі, а без льготного тарифу їй не під силу боротись з хліботорговцями“.

„Полтавська губ. Міністерство внутрішніх справ дозволило земству позичити 500 тис. карб. на закупку зерна; земство ж прохало 2 1/2 мільон. карб. Губертські присутствіє пристало на позичку 1 мільона карб. Але земство зріклося взяти в позичку гроші, раз через те, що вважає таку суму за дуже малу, а друге через те, що дано їй на надто короткий час, і нарешті через те, що земству відмовлено в льготному тарифі“.

„Самарська губ. Голод в цій губернії „несомніаний“. Губертатор звелів належним закладам вжити заходів, щоб завчасу дати заможного людюві“.

„Таврійська губ. Губертатор по-відоміле, що негайно треба зерна на 660.675 карб., щоб посяти озимину“.

Натуральна річ, що поступова преса, котра завжди стоїть на сторожі інтересів шоденного життя многомільйонного трудяшого селянського людю, чесно справляючи свою нелегку громадську службу, завчасу попережає і громадянство і уряд і нагадує їм про їх обовязок дбати про голодний, темний люд, що не вмів сам собі ради дати. Здалося б, що за таке добре справляння своєї служби уряд повинен подякувати пресі і завчасу вжити заходів, щоб запобігти як найшвидче лихові.

Але видимо міністерська газета „Росія“ зовсім іншої думки. Не далі як позавчора у № 841 „Росія“ надруковано статю якось д. С. Маркова під заголовком „Волленники“. Автор цїї статі, одкинувши сором і совість, глумиться над поступовими газетами за те, що вони не вгаваючи твердят про голод, про потребу завчасної заможного людюві, безсоромно-цінично глумиться над цим самим людю. Щоб показати читачеві як глаузе д. Марков, ми покламо на зразок в оригіналі невеличкий уривок з його статі.

„Мелкают желтый лист на зелених деревьях и газеты пестрят статьи на сезонной осенней темы. Одной из таких журналистских темь изъ года въ годъ является вопросъ о тогдашней деревні и продовольственной кампаніи.“

Невстановлю, чїмъ провинилася деревня передъ нашими газетами, но наказаніе ей пожезко тяжкое и „непереносное“. Ежегодно, въ осенне время, газетныя и журналистскія плакатчики просятъ самия мръщячія картинны поострашного народнаго бдствія, предрекаютъ всеякіе ужасы и пугаютъ призракомъ голода, который „развиваетъ свои крылья“ надъ всей страной. На югъ въ казачьихъ станицахъ существовалъ оригинальнейшій способъ мести:—обжиганнй навимазь „волленники“, которая подъ окнами хаты его врага „наклали“ всяка бды и напасти.

Коровушки осьъ безкоррмици переходхнутъ; малыя дѣти по-міру пойдутъ; а подъ хлѣбъ осознѣемъ изсушить и вѣтромъ развѣетъ. Не будешь тебѣ и родаяъ твоей ни въ чемъ удачи въ віки вічныє“.

Д. Марков не має віри тому, що „мужичок“ пухне з голоду. Брехні про голод пускаетъ, на його думку, революційні газети. Він заперяє, що „голодающая деревня служить однимъ изъ тѣхъ коньковъ, на которыхъ лѣвыя газеты совершаютъ свои наѣзды на мѣропріятія власти“.

З вікон редакції міністерської газети, а може і з вікон свого будинку д. Марков бачить „благоденствующую Россію“ і надленого і напного „мужичка“, що благополучно множиться, сіє і хлїб збирає.

„Въ прошломъ—каже д. Марков,—году чуть ли не вся Россія голодала, въ нынешнемъ году прирзакъ голода надъ всей страной неосири, и осзи тѣмъ не мѣтвѣ насолоніе привоажается, и позя оазываються засыпаннми, то происходитъ сіє одностонно въ слду какогго то необязаннаго чудъ“.

Безперечно, що д. Марков може все говорити, що йому завгодно, але „Росія“ не повинна хоч иноді забувати, що вона все ж таки міністерська газета.

Німецькі „культуртрегери“ на Буковині.

(Од власн. корреспонд.)
Льва, 19 августа.

Кожний раз, коли нашому народові вдається видерти од тих, що панують над ними, хоч дрібку з того, що йому в цілості належить, зараз мов гніздо шершнів заворушаться всякі оборончі ріжники „станів волондіна“ на нашій землі, заявляючи, що їм діється од того кривда,—та й

не тільки їм, але, мовляв, також „культурі“, яку вони на нашій землі насаджують...
Цим разом таке гніздо шершнів заворушилося на Буковині, з приводу заснування української гімназії у Вишніці.

Історія заснування цієї гімназії теж характерна для становища українського народу. Підчас відомих переговорів українського парламентського клубу з центрального правительством в осени минулого року українські послди домагалися між иншими заснування потрібних середніх шкіл з українською викладовою мовою. Але що-до Галичини, то центральне правительство тут безсильне. В Галичині обвязує сеймовий закон, що всі середні школи повинні мати викладову мову польську, а українську тільки тоді, коли з такою пропозицією обернуться до центрального правительства сам сейм. А сейм обьється так, що за сорок літ своєї власті дозволив заложити аж 5 (чуте: пять!) українських гімназій, коли за той самий час число польських середніх шкіл досагне далі сотні. Коли ж президент міністрів Кербер, хотячі раз в якійсь скрутній для себе справі (це було в 1902 р.) приеднати собі українських парламентських послів, обцяв їм гімназію в Станіславові і він потрібні для цього гроші в державний бюджет перед пропозицією сейма, то польська більшість сейма мало не зробила революції „в обороні своїх автономних прав, потоптаних центральним“ і таки не дозволила одкрити гімназії того року, але аж слідуочого.

Маючи за собою такі досвід, теперішній президент міністрів бар. Бек не міг дати українським послам ніякого заперення що-до заснування української гімназії в Галичині, доки польсько-українські відносини не складуться так, що сейм не буде протівнитися цьому. А що до цього ще дуже далеко, то поки-що бар. Бек обцяв заснувати українську гімназію на Буковині, в містечку Вишніці, яке лежить на самій галицько-буковинській границі. І поляки, мовляв, не будуть протестувати, бо Буковина, це окрема автономна провінція і користь з цього буде не тільки буковинцяма, а й галичанам.

Довго не знало українське громадянство, чи з цю обцявкою бар. Бека не станеться те саме, що з його иншими осінініми обцявками, але в кінці міністерство просвіти таки видало наказ краєвій шкільній раді на Буковині, щоб у Вишніці з початком цього шкільного року (який починається якраз нині) ввести в життя перший клас гімназії з українською викладовою мовою.

Та тут знов ні для когго несподівано завершиши оборончі німецького „стану волондіна“. Хоч на Буковині чисельно найсильніші українці, потім їдуть румини, а німці на самі кінці, причому чисельна сила німців приближується штучно евреям, —то все таки Буковина й до нині рахується якоюсь німецькою колонією чи пак „останньою кріпкою німецької культури на сході“. В адміністрації, суді і таких инших інституціях урядова мова німецька, а українську чи румунську ледве терплять, щоб порозуміти з селянином, який не вмів по німецьки; середні школи також усі німецькі, університет так само. Аж в останніх часах наслідком національних домагань українців і румин почато закладати гімназії утравквістичні, українсько- (або румунсько-)німецькі, де більшу частину предметів учать по німецьки, а меншу по українськи чи по румунськи.

Педагогія вже давно вяснила, що такі утравквістичні школи з педагогічного боку приносять тільки шкоду, бо дитині важко присвоїти собі новочасні наукові поняття в двоох ріжних мовах, а так само одна мова впливає на калічення другої, —але що значить педагогія, де має голос політика? А політика німецьких „культуртрегерів“ на Буковині—як і всіх инших „культуртрегерів“ пануючого народу на землі народу поневоленого—така, щоб як найдовше снитити природний розвиток місцевої людности і оберегти таким чином свій „стан волондіна“, що в шоденному життї значить: забезпечити себе од конкуренції з боку інтелігенції, яка вишла з місцевої людности, і як найдовше грати роль „висшого і культурнішого класа“, користуючися всіми вигодами, які дає таке положення.

І ось німецькі „культуртрегери“, довідавшисы, що гімназія у Вишніці повинна бути чисто українська, а не українсько-німецька, просто обурилися. Краєва шкільна рада наваяжилася навіть вислати до міністерства просвіти телеграфне запитання, чи не була часом не яка помилка, бо на Буковині чисто українських гімназій досі

не було і на будуче не треба, а вже шовіністично-німецька преса так і б'є у великий дзвін тривоги, що це початок до націоналізації (себ то українзації або румунізації) всього публичного життя краю, а тоді що станеться з німецькою культурою і німецькими „культуртрегерами“?!

Українське громадянство сподіяється, що центральне правительство все таки здержить своє слово і не послухає протестів німецьких культуртрегерів. Але самий факт таких протестів такий характерний для відносин між народом пануючим і поневоленим, що стоїло присвятити йому отсі рядки.

М. Лозинський.

Засуд на смерть Січинського знесено.

Найвищий касацийний суд по переведеній розправі зніс вирок краєвого карного суду у Львові як першої інстанції, яким засуджено Мирослава Січинського на смерть, і постановив перевести наново розправу перед судом присяжних у Львові.

Від пам'ятного дня 30 червня аж до нині на наш край налягала чорна тінь шибениці,—аж отцевъ результат касацийної розправи відігнав на хвилю той страшній привід „оруддя справедливості“, блиснувши промінням надії, що польсько-українська історична трагедія може таки обійтися без цього криваого акту.

Головним мотивом знесення вирок львівського краєвого карного суду являється спосіб переведення розправи дня 30 червня, а саме вилкнення всіх вясень обороны, яка домагалась при помочі знатоків-лікарів вяснити суб'єктивно-психологічний підклад вчинку Січинського. Найвищий касацийний суд самим фактом свого рішення ввагал і з окрема умотиюванням того ж рішення дав найліпшу критику переведення розправи краєвим карним судом у Львові.

І в світлі цієї критики мусимо ми і разом з нами кожний, хто суспільні справи вважає своїми справами, запитати: чому краєвий карний суд у Львові з таким посліпком перевел розправу проти Січинського? Чому на рішення справи життя або смерті людської—і то в такім важнім випадку, де від того рішення залежав величезній міри дальший уклад відносин між обома народами—призначено було на всегго один день, усунуваочи все те, що могло би той реченець продовжити? Чи може комусь спеціально залежало на тім, щоб Січинського засудити як найшвидче, щоб усунути з розправи все, що могло б заваяжити на вазі його долі як облекшача обставина?—На всі ці питання не беремося тепер відповідати, а тільки висловимо надію, що суд, перед яким тепер стане Січинський, маючи на увазі рішення і мотиви найвишого касацийного суду, не повторить тих хиб, яких допустився його попередник, і переведе розправу так, як също вимагає незвичайна вага справи.

А може й судді присяжні, яким тепер доля поше той важкій громадянській обовязок рішати про життя або смерть Січинського, маючи перед очима з одного боку примір своїх попередників, які не потребували й десяти минут, щоб вкоротити людське життя і поставити між обома народами граничний стовп-шибеницю, а з другого боку примір членів найвишого касацийного суду, які від полудня до 5-ої години вечором радляли над своїм рішенням,—з порівняння тих двоох примірів дідууть таке до переконання, що справа, в якій їм прийдеться сказати таке безмірно важне слово, не така проста, як це здавалося їм попередникам.

І загалом будучих судцїв присяжних в справі Січинського жде велика задача. Вони мають показати, на скільки вірним відомоном настрою польської суспільності були ті голоси польської преси, яка заявляла, що польський народ не хоче помсти, що він милосердя і прощення жертвувє Січинському. Тоді, після того, як дванадцять членів польської суспільности, не надумуючися, послали Січинського на смерть, ми не могли, просто не мали права вірити в ширість тих голосів. Тепер, коли доля Січинського знов лежить в руках громадян краю, буде найліпша нагода доказати, на скільки ті голоси справді відповідать настроєві польської суспільности.

Кажемо: польської суспільности,—бо що з боку польської преси, принайміні тих органів її, які в польсько-руській справі вдаються в найбільш польсько-патріотичний тон, вони були тільки політичним маневром, збиванням політичного капіталу, це не підлягає ніяким сумнівам.

А найбільшим доказом—факт, що ледви на хвилю зникла тінь шибениці для Січинського, а вже прим. „Dziennik polski“ вважає за потрібне виступити з цього приводу з провокацією нашого національного табору.

„Касаційний суд—піше вія в коментарі до вислуду вчорашньої розправи—знис вирок львівського суду тільки і єдиним для того, що той відкинув внесення оборони на розслідування умовного стану обвинуваченого, а відкинув для того, що обвинувачений сам кілька разів з натиском зазначував, що з думкою позбавлення життя гр. Поточного носився віддавня і свій вчинок виконав по зрільм намислі, з цілою свідомістю того, що робить. Отже коли б тепер психіатри по розслідуванню Січинського виступили, що він сповнив свій вчинок в стані умовної неосудимости, то це признання було б власне великим погромом для цілого українського табору. Адже він величає і всім величати каже Січинського як національного героя. Яким же погромом буде для нього, коли лікарі психіатри скажуть, що той великий герой, це божевільний, чоловік неосудимий, який не може відповідати за свої вчинки. Сумна, дуже сумна була б тоді роль почитателів Січинського та його вчинку“.

Як бачимо, тут маємо діло з провокацією, не першою і мабуть не останньою на шпальтах подібних органів польської преси. Як зараз по розправі 30 червня прокусували нас „виводами“, що буцим-то вона виказала, що „з руської суспільности не витягнуто до Січинського руки“ та що його „злочину не прийняв на себе руський народ“,—так знов тепер хочуть нас спровокувати альтернативою: „Або пошліть самі Січинського на шибеницю, або жде вас великий погром“...

І власне тому, що тут маємо діло з чистою провокацією, не думаємо вводити в дискусію на психологічні теми, бо з провокаторами не дискутують. Значиміше лиш, що від органу, який по акті 12, світлія виступив з „рїшенням“: *Zbrodnia rozporna, morderstwo skrytobójcze, spelnione przez łotra, dla którego szubienica jest zbyt łagodna, zbyt ludzka kara*—коли сповнена його його „рїшення“ починає тріпати реальні форми,—невозмога чогось іншого сподіватися, як провокації.

Бажалося-б тільки, щоб всі ті провокаційні методи деяких органів польської преси не мали в будучности на справу Січинського такого впливу, як досі. Та чи на це здобудеться польська суспільність?—Побачимо... (Діло).

Що робиться для збудування пам'ятника Т. Г. Шевченкові у Києві.

Тихо, зовсім тихо двигается надзвичайно важлива справа ушанування Т. Г. Шевченка пам'ятником. Мірою успіху справи можна брати ті кошти, які на неї зібрано. А розмір таких коштів поки що далеко не відповідає завданню ушанувати 30 мільйонному народові пам'ять славетного народного поета. На це велике діло до цього часу зібрано лиш коли 15 т. карб., які отак складаються, лічачи їх по касовим відомостям тих інституцій, що збирають жертви на пам'ятник: до каси полтавської губерńskiej земської управи по 1 августа цього року постулило жертв 3,624 карб. 51 коп., в золотонішській повітській земській управі зібрано таких жертв 3,497 карб. 50 коп., часопис „Рада“ по 1 августа збрала жертв 2,805 карб. 86 к., при київській городській думі коштів на цю справу лічється коло 1,500 карб., Київська „Просвіта“ на пам'ятник збрала 808 карб. 19 коп. Зібрані ще в якийсь сумі кошти на пам'ятник в чернігівській губ., де, окрім асїгування чернігівською губ. зем., зібрана на це діло (1 т. карб. з розкладом на 5 літ з 1906 року) за для зібрання жертв на пам'ятник засновано в кількох містах повітвоя комітети, з'єднані з чернігівською губ. зем. управою, яка, по постанові черніг. губ. зем. зібрання, має дбати про ширення таких комітетів в межжах Чернігівщини. Кошти, які зібрано на пам'ятник Шевченкові, порівнюючи з часом, в протязі якого вони збіряться (з 1906 року золотонішським земством, полтавським земством з кінця 1907 року, іншими інституціями спочатку 1907 р.), а найлучше порівнюючи з великою метою, за для якої збираються ці кошти, неможно не аазначити, що вони не відповідно малі. Несподіванно малі кошти, зібрані до цього часу на пам'ятник великому Кобзареві України, бо хоч заходи коло схожих справ в попередні часи звичайно бували затяжними, при наших культурних умовах, так здавалося же, що величне ім'я уславленого цілїм світом поета викличе особливу дбайливість та енергію в суспільстві, щоб як найяскравіше ушанувати його пам'ять. Так здавалося, а дійсність до якого часу показує інше. Дійсність показує, що справа ця ще й досі остається неорганізованою, не з'єднаною в одну суцільність, не розглянутою з боку тих хиб, які до цього часу перешкоджали успіхові її.—Зроблені в апрілі цього року київською городською думою заходи налагодити справу не дали певних наслідків. Збиральська комісія з представників Києва, малого числа земських представників з Полтавщини і кількох українських громадських діячів, виробила комісія статут з'єданого комітету за—для керування справою, та статут цей так і остається нерозглянутий тими інституціями, які стоять коло справи збудування пам'ятника Т. Г. Шевченкові в Києві.

Полтавське губ. земське зібрання од-

будуватиметься аж в кінці цього року. Залишає справу аж до того часу в такому стані, в якому вона тепер єсть, не можливо. Найголовніші хибї, які перешкоджають успіхів справи, визначилися вже досить виразно. Обережність, з якою охочим збірають жертви на пам'ятник видаються талонні і квиткові книжечки, і яка в свій час здавалася необхідною, тепер, коли справа має широкий розголос, уже лишня. Обереже справу тепер само громадянство, яке не допустить, щоб жертви, які збираються на пам'ятник Шевченкові, пішли на що інше. Треба, щоб по всіх городах і селах на всьому обсягові України і по за її межами, де шануються українське слово, українська думка,—треба, щоб по всіх усюдах, об'явилися люди, які додадуть ширю праці до справи зібрання коштів для відповідного вшанування пам'яті на весь світ славною Шевченка. Поряд з цим треба, щоб усе, що стокується до ширення і поглиблення справи, робилося завчасно, а для цього треба, щоб справа була з'єднана, організована, щоб був певний відповідно упорядкований орган не тільки за-для нараз в цій справі, а й для потрібної роботи, яка помагає стежити по всяк час за ходом справи, за-для усяких зносин в справі, необхідних для того, щоб енергія всіх, хто так чи інакше стане коло справи, держалась на високому рівні.

Щоб усе це сталося, не треба й дождатися, доки вироблений зазначеною вище київською комісією статут буде розглянуто Полтавським губерньським земським зібранням та Київською городською думою. Досить буде, коли київські та Полтавські представники, які вже стоять коло справи збудування Шевченкового пам'ятника, порозуміються між собою в найголовніших точних справах. Полтавськом губ. зем. зібранню та Київській гор. думі доведеться тоді розглядати і обміркувати належову справу. І коли справа гаразд буде налагоджена, то розгляд її вищезазначеними інституціями надасть їй ще більшого успіху.

Тихо та туго двигается до цього часу справа збудування пам'ятника Шевченкові взагалі і справа зібрання потрібних коштів особливо. Так велася ця справа, як і взагалі ведуться у нас усі справи у всяких сферах нашого суспільного життя,—ведуться тепер, та велісь і раніше. Так уже наша „п'яч пече“, такі вже умови сучасного суспільного життя, такий стан річей, подолати який не легко!

Та досить уже було „малої енергії“ в великій народній українській справі не може того бути, щоб наше громадянство і його представники не поспішили виконати свій обов'язок в святій справі ушанування пам'яті українського народного генія. Л. П.

ПО РОСІЇ.

— **Проект кавказьких реформ.** У проект кавказьких реформ, поданому урядові Воронцовим Дашковим, найбільшу увагу звернуто на становище „тичасово об'єднаних“ селян на Кавказі. Відносно їх з поміщиками кожного року ставали важчі і тепер, не зважаючи на накази 11 марта 1904 р. та 5 октября 1906 р., селянам дуже сутожко. У своєму докладі намістник, як сповідає „Гол. М.“, між іншим, зазначає великі повинности, які накануто на кавказьких, тимчасово „об'єднаних“ селян, значно більші, ніж на селян інших місцевостей держави. Граф написав проект „правил про скасування залежних відносин селян до поміщиків“. На думку Воронцова, треба дати селянам більш наділі, зважаючи на земельне становище кожного села. Далі в докладі сказано, що слід завести поземельні комісії, які б відвалили земельно справою на Кавказі в інтересах казни, а не людности. Всі ці питання граф докладно розробив, додавши статистичні відомости. Намістник сподівается, що його проект піде в Державну Думу і Державну Ряду осінньої сесії.

— **Серед октябристів.** „Слово“ повідомляє, що на з'їзді октябристів обмірковано буде питання про те, чи існують далі октябристській партійній пресі, чи ні.

— **Законопроект про присяжних засідателів.** Міністерство юстиції має внести осінньої сесії в Державну Думу, не дождаючи судової реформи, законопроект про присяжних засідателів. Зо всіх пунктів законопроекту звертає на себе увагу той, де сказано, щоб присяжні засідателі мали право клопотатись про помилування засуджених. (Гол. М.).

— **Союзнницька газета.** На засіданні видавничого комітета „союз р. нар.“ у Петербурзі, 19 августа поставлено видавати виключно для селян та робітників газету: „Искра Божія“. Редактором цієї газети буде „ідеаліст“ В. В. Яромонкі. (Сл.).

— **В духовному відомстві.** Єпархіяльний архирей розіслав циркуляр про те, що зважаючи на прохання про вільготу по воєнній повинності тим, хто тимчасово має церковно-служительською, або вчительською службу в школах духовного відомства, можна тоді тільки, коли встановлено буде, що ці особи пішли на службу в духовне відомство не на те тільки, щоб збути воєнної служби.

— **Архангельський псаломщик.** А Духовенство архангельської губернії почало дбати про те, щоб псаломщиком та взагалі нижчим церковнослужителям краще жилося. До цього часу там псаломщикам припадала четверта частина прибутків причетових. А тепер духовенство кемського та онеж-

ського повітів постановило давати їм трітину заробітків. Архангельське єпархіяльне начальство цю постанову затвердило і висловило своє спочуття такий рефермі. (Р. Сл.).

— **Електрична тяга в поїздах.** Міністерство доріг надумалося позаводити в пасажи́рських поїздах, замість парової, електричну тягу. Це обійдеться дуже дорого, бо на збудування електропоїзда треба купити право в закордонно винаходяця, заплативши йому не малі гроші. Крім того, для електричної тяги треба, щоб дорога була дуже рівна, а така зараз тільки Миколаївськ—від Петербурга до Москви. Електричний поїзд йтиме до Москви тільки 6 годин. (Н. Вр.).

— **Параход згорів.** На Волзі згорів великий параход „Россія“. Сталося це, як оповідає „Гол. М.“, так. Параход підходив до с. П.-Слободи, недалечко од Сибірська. Було вже опівніч. Почався гвалт. Люди на смерть попереджалася. З'явився полум'я і пасажири хотіли вже в воду скакати, та хтось надумався повернутись до берега і параход урізався в пісок. Пасажири подалися в воду і дійшли до берега, а параход згорів.

— **Лихо „Русь“ оповідає про сумну подію в Петербурзі.** Дівчина 13 років А. М.—на познайомилася з якимсь невідомим добродієм, який збещестив її. Дівчина дуже горювала і почала писати листи до свого добродія. Паперу в неї не було, то й почала вона писати листи у шкільному шоденнику. За цим застала її мати, викопила з рук те писання і довідалася про лихо своєї дочки. З сорому дівчина побігла в кухню і напилася там опитової есенції. Есенцією попекло їй в середній, але смерть не прийшла. Тоді дівчина вискочила з хати і втопилася в Неві. Звіт-тія її витягнуто, та навряд чи вичує. (Сл.).

— **Інтересна статистика.** По офіційним відомостям „Книжної Лїтописи“ у маї місяці цього року випущено на продаж: „Похождений Шерлока Хольмса“—260,300 примірників, „Похождений Ната Пинкер-тоні“—190,000 прим., „Похождений Путилова“—117,000 прим., „Похождений Ника Картера“—83,000 прим., „Похождений сышка женщины“—65,000 прим., „Похождений смичковъ всего мїра“—18,000 прим., „Похождений Мерита“—5,000 прим., „Похождений Гринвельдта“—5,000 прим.; а всього разом в маї місяці пішло в продаж рїжної писанини про смичків—743,300 примірників. (Р.).

— **На Бестумівських курсах.** „Н. Русь“ повідомляє, що цього року на петербурзькій жіночій Бестумівській курси подано 2416 проханнів від охочих поступити туди. Найбільше проситься на історично-філологічний факультет—1072; далі на фізико-математичний—1033; а тоді вже на юридичний (31). Вільних місць на іст.-філ. факультеті єсть—750, фіз.-мат.—500 і на юридичному—600. Таким чином 566 лун не буде прийато.

У ФІНЛЯНДІ.

— **У сеймі.** 20 августа сейм ухвалив пропозицію культурної комісії про асїгнувку 500,000 марок на народні бібліотеки. На фініські бібліотеки дається 43 тисячі, а на шведські—7 тисяч марок. Більшістю голосів сейм висловився проти цензурування шкільним відомством книжок, що поступають до дитячих бібліотек. (Р. Сл.).

У ПОЛЬЩІ.

— **Скандал у музичному світі.** У Варшаві, в філармонії стався нечуваний в музичному світі скандал. „Русское Слово“ пише, що директор філармонії д. Райхман несподівано принипив шоденні сїмфоничні концерти оркестра філармонії в саду „Швейцарська Долина“ і рошитав силу 85 музик, бо вони, мовляв, критикуючи в газетах його діяльність, тим самим зламали той пункт контракта, де говориться про почитве відносини музик до їхнього начальства. Тепер спілки берлінських та пражських музик заявили, що вони цілком солідарні з варшавськими оркестровими музикантами і через це не одини музика німець та чех не піде в філармонію на місце безневинно порочитуваних товаришів. Рошитані подають в суд на дирекцію філармонії за збитки.

ПО УКРАЇНІ.

— **У Києві.** До справи київського українського клубу. Старшина клубу прохає особ, які бажають вступити в члени українського клубу, подавати заяви про це тепер, з визначенням тих осіб, які рекомендують їх, бо скоро мають бути скликані загальні збори членів, на яких прийматимуться нові члени.

Крім того, старшина клубу прохає членів, що вже вступили в клуб і не внесли членських вкладок (5 карбованців), внести їх тепер. До одкриття власного помешкання клубу, про яке клопочеться зараз старшина, заяви і вклади приймаються в конторі „Ради“ на В. Підвальной, № 6.

— **Заміна смертної кари.** І Каменському, А. Сенюкові і В. Товстушенкові, яких за кілька розбишачьких нападів на Чернігівщині приговорено до кари на смерть, смертну куру замінено Каменському на 4 роки каторги, а Сенюкові і Товстушенкові—на 2 роки тюрем.

— **Труся й арешти.** Передостанньої ночі з наказу київської охранки по городу зроблено кілька трусів, підчас яких арештовано: Д. Розенбаума (Хорева, 41), М. Гомельського й А. Будницького (Кирилівська, 2), 60-літнього Х. Міхельсона (Ме-

жигірска, 5) та Р. Крїпкую (Хорева, 41). При трусах ні в кого нічого протизаконного не було знайдено.

— **Анонса „Газети“.** Редакція часопису „Газета“, що видається київським земством, розіслала своїм читачам листи із запитаннями, прохаючи подати на їх відповіді. Запитання це: які статі були цікаві, чи зрозуміло мовою пишеться газета, про що—на гапку читача—мало пишеться й про вищо варто б ще писати, чи беруть у читача газету й інші і чи багато таких то що. Дивно тільки, що чомусь нема запитання про те, якою б мовою більш зрозуміло було для селян видавати сільсько-господарську газету. Лучче було б, як би „Газета“ за зразок для своєї анкети була взяла ту, що розіслала редакція харківської „Хлібороба“, яка—на нашу думку—складена далекою краще.

— **З Київщини.** Шукають землі. З м-ка Германівки, київського пов., нам пишуть: Де-які селяне нашє ще весною цього року думали вибратись кудись в Оренбургчину, послали і ходоків туди, але чогось тоді справа не вигоріла. Тепер і знов задумали вони вибратись десь на Донщину. Давно вже наші селяне шукають землі, куди б можна було вибратись. І це вже мабуть таки вибратись, бо вже і землю приторгували за допомогою селяньського банку по 140 карб. за десятину, а свою продають по 300 карб.

— **Помежі.** В с. Антонівці, київського пов., в поміщика Сапика 13 августа вдені згоріло аж вісім скірт соломі. В сусідньому селі Миронівці у поміщика Андрія Савченка згоріло дві скірти соломі. (Од власи. кор.).

— **Не хотять освіти.** Іванківський волинський шхол радимського пов., скільки разів і яких заходів не вживав мировий посередник, рішуче зрікся давати гроші на іванківську народну 2-класову школу. (Од власи. кор.).

— **До переселенського руху.** З 2 мірового участку черкаського повіту протягом часу од 16 іюля й до 16 августа виїхало переселенців у Сибір 38 мужчин і 27 жєнщин.

— **З Волині.** Із друкарів у попи. В. Вол. переказує курйозну цутку, ніби управителі друкарні д. Синькевича у Житомирі д. Сльозкин висвячується на батюшку. Поперед д. Сльозкин служив на трамваї, а тепер в друкарні Синькевича, що в архирейському домі.

— **Пошест шарклатника.** Як показують відомости лікарів, у г. Новогардському було більше 150 шарклатинозних випадків і ця хвороба й досі тут лютує. Зважаючи на це, постановлено клопотати перед попечителем київської шкільної округи, щоб усі місцеві школи було закрито на один місяць, до 15 сєнтября, з умовою, що як пошест шарклатини принипиться, почати науку і раніш, а коли треба буде—то й пізніш. Про це городський голова послав попечителєві телеграму. (В. В.).

— **З Полтавщини.** Селяне раді. З пирятинського повіту повідомляють, що селяне-залидарі, які годуються все купованим хлібом, дуже тепер радіють, що скрізь на Пирятинщині подешевшав хліб. Житинь борошно, що поперед продавалось по 1 1/2 карб. нуд, тепер іде тільки по 1 карб. Янше, що продалось по 1 карб. 30—40 коп., тепер продається тільки по 85—90 коп. Пшєнниця, замість попередніх 1 карб. 65—75 коп., тепер продається по 1 карб. 15 коп. за пуд. (Од власи. кор.).

— **З Катеринославщини.** Убивство. 17 августа, коло 10 1/2 год. увечері, в г. Олександрівську д. Л. Шмерлінг, 19 літ, стояв із братом, сестрою та ще знайомим, на вулиці коло своєї хати. Коли це до їх підійшов якийсь незнайомий молодий чоловік, виїзг з кешєні револьвера і бахнув несподівано в Шмерлінга. Куля влучила в праву руку.

— **Ловить його!**—тукнув поранений і впав на землю. (Сл.).

Ті, що були з ним, так напошлились, що так на місці й закаманили. А невдовзі, почувши Шмерлінгів голос, вернувся знов до його, підійшов близьенько і випалив йому в голову. Куля влучила прямо у висок і через півгодини Шмерлінг, перенесений до хати, помер. Убила втік.

Гомонять тепер, що покійник знав, що його хотять убити.

— **За мною стежать,**—не раз казав він рідним.—Мене хотять убити.

І жив він останнім часом, усе боючись за своє життя. Його тільки за кілька дєнь до смерті було випущено з місцевої тюрьми. Певно, убивство це сталося із політичний мотивів. (П. Кр.).

— **З Херсонщини.** Відродження попередньої цензури. У „Новой Русі“ надруковано: серед новел провінційального законодавства про пресу остання херсонська янішня, одвертіша за інші.

В Катеринославі звели особисту, поминувши редакторів, відповідальність авторів за статі. В Херсоні, де все регулюється тепер місцевим губернатором п. Бантшюном, що дістав вище адмінїстративне виховання в ксторський школі гєн. Вертеннікова,—зробили простіше: там завели ізнов попередню цензуру.

Нам прислано число перше херсонської газети „Вечерній Новости“, що має намір виходити трічі на тиждень і „занимається преимущественно мєстною жизнью“, і під числом шї скромної та благонамірної газети стоїть тільки одне: „Печатать разрещается Херсон, полиціймейстеръ Шницкинъ“. Дуже добре, що ми так не кривимо вертаємось до старих часів. Цікаво, що газета, яка пристала на попередню цензуру, скасовану законом,—архі-благона-

рена, уже того, що в ній дуже близьку участь бере Л. А. Петрович, видаєць відомого бергського „Дня“ у Москві, що помер, коли перестали давати йому запомогу од казенного продажу.

З Галичини.

— **При повороті з Росії.** Цими днями через Броди вертались галицькі селяне з відомої проці до Почаєва і Києва. На австрійській границі мусли всі піддатися ревизії, яку зробив комісар поліції Бєноа. Селяне везли з собою багато брошур і книжок, Комісар все те сконфіскував і відіслав до намісництва у Львові. Виниялося при тім, що побіч побожних книжок і брошур „істинно-русских людей“, селяне мали два рази стільки ж брошур і відозв революційних. (Діло).

Холера у Києві.

За ніч 21 й вдені 22 августа в Олександрівську лікарню приставлено було невиходя по холері 8 чоловік. За весь час опшєста холери у Києві, з 11 й до 22 авг. в Олександрівській лікарні перебувало 69 чол. невиходя по холері; з їх померло 12.

В лікарню для черноробочих за час, одколи з'явивдася у Києві холера, приставлено було 7 чол. невиходя по холері. Але за 21 й 22 авг., видужавши, з їх випацалося трєсє.

В київській воєнній госпітальї 20 й 21 авг. приставлено було аж 64 чол. невиходя чинів: з 166 ровєньського полка—48 чол., з 9 уланського бугського полка—9, з 4 воєнного батальюна—1, з 168 миргородського полка—1, з 21 сєнаторного батальюна—5. Видужавши 22 авг. з госпітальї випацалося 14 чол.

Економічне життя України.

— **Зразкові поля.** Зраз агромічний виділ київської земської управи вже органіцвав зразкові поля ось по яких пунятах на Київщині. В бердичівському пов. 3 поля: в с. Кутині, кол. Венуїдів (при с. Жидівцях) і прис. Медведівці; в київському пов. одно: в с. Врідька-Воршагівка; в канівському пов. теж одно: в с. Борщіві; в звенигородському пов. одно: в с. Ганжелівці; в радомськомому пов. одно: в с. Ставцях; в чигиринському пов. двоє: в м-ку Лебедівці й с. Пастирськомому; в уманському пов. 4 поля: в с. Кузьмівці-Рєбелі, с. Сєвці, Оєвцїна й Подуцкїві. Здебільшого ці поля органіцзовано на зурійських участках тих селян, що недавно освоєлись. Опріч того в агромічному виділі є ще сіла завя од усяких осіб, що мають ошту завести й собі зразкові поля. Через те ж, що в губерньському комітеті зараз стрішєнна сила роботи, агромічний виділ зможе задовольнити ці заянї тільки почасті сї осєви, а то можливо буде органіцзувати поля вже аж нової весні.

— **Урожай рослин на баштанах Полтавщини** зараз уже цілком виясняєся. За незвичайні винятки, всі кануни й дні поля мошка. Що ж до тих небагатьох баштанів, які через оприскування й посуху валово не одрятовую, то хоча виродило на них не багато, але добре. Кануни на цих баштанах великі, чисті, оїлія, а дні—повні й важкі. Ціна на ці продукти проти торішніх зросла 1 2—2 1/2 рази. Вєсь продукт іде для місцевого вжиття, для ливозу ж з губерній браєт. Що до огірків, то хоча мошка і не завєщала, але страшна сєвка в іюні та іюлі цілком поналає огудину. Загалом кажучи, більшість баштанників мала свого року великі втрати, особливо, коли прийати на увагу, що обробити одну десятину разом з арендаю вштує 62—70 карб.

— **Прокатні сільсько-господарські станції.** З доручення київської губерньської земської управи агромічний виділ опрїче кузьмівської (уманського пов.) органіцзував іще 6 прокатних сільсько-господарських станцій: бердичівському пов. дві—в с. Медведівці й Кутиніві; в звенигородському пов. одну—в с. Ганжелівці; в канівському пов. одну—в с. Борщіві; в радомськомому пов. одну—в с. Ставцях; в київському пов. одну—в с. Воршагівці. На кожній оїлій станції є одна рядкова сілка на 11 рядків Ельворті або Фільверт і Дїзіна, а в двоєх—плуги Гєна. За користування рядковою сілковою на земство береться 50 коп. од дєсятина, а за плуги—по 25 коп. у дєнь. Звїдувати прокатними станціями на місці доручєно місцевим селянам за 10 проц. од усього зароблєних прокатом грошей.

— **Озимє петкувське жито.** Агромічний виділ київської земської управи для спроби сїби на вісєх випєви од костянтинградського (на Полтавщині) т-ва сільського господарства 110 пуд. петкувського жита. Жито тепер роздано по троху сєльнам київського бердичівського і радомського пов. з умовою, щоб од урожаю вони повернули пуд-за-пуд.

— **З'їзд мукномолів** Херсонщини, Бєсарабії Таврі, що одбувся 17 іюля сього року в г. Олєсі, постановив клопотати, щоб бєззбільшено вивозу премії на борошно до 25 а на зерно—до 33 проц.

— **Річне.** В житомирським комерційним кубі одкрито мукномольну біржу. Дїяровєві параводчики и трансєпортєри терять багато шкоди через брак води в Дніпрі. З горішєного міст гурез вивозяться в значно меншій кількості, ніж раніше. Берегові робітники мають ніякого заробітку.—В Полтаві постачання іменнєї переважувє помпї і ціна на неї до 1 карб. 4 коп. за пуд. У Харківі обквртувалася мануфактура фірма „Лео Зібершєтєр“, пасів 280,000 карб.

Виставка. Куяньська повтова земська управа (на Харківщині) вворажає в г. Куяньку 6—8 настуного сєнтября сільсько-господарську й кустарну виставку

Врати участь в цій виставці може уся людина. — Кооперативний рух. Дергачівське товариство сільського господарства (на Харківщині) клопотав перед харківською губернською земською управою, щоб т-ву було збільшено субсидію. Маючи замір в 1909 впорядити в с. Дергачах виставку животноводства, т-во прохає асигнувати субсидію на організацію виставки й на видачу премій за кращі експонати.

3 ЖИТТЯ ВИЩИХ ШКІЛ.

3 київської політехніки.
— 22 августа відбулося засідання правління київської політехніки, коли було розглянуто результати конкурсних іспитів на металічний, інженерний і хімічний відділи. Усього держало іспити свого року 510 чоловік на 300 вакансій (по 100 на кожному відділі). Для металічного відділу конкурс скінчився на сумі 16 потаток і крім того ще де-кількох було прийнято по жеребку за 15 $\frac{1}{2}$. Для інженерного відділу конкурс скінчився на 15 $\frac{1}{2}$ і по жеребку де-кількох було прийнято з сумою потаток 15. На хімічний відділ прийнято усіх, що получили не менше 13 і ще де-кількох по жеребку за 12 $\frac{1}{2}$. Таким чином усього прийнято: на металічний відділ—101 студент, на інженерний—100 і на хімічний—101; сонди залічено в тіх 15, що переведені у київську політехніку з інших вищих шкіл.

3 ЖИТТЯ „Просвіти“.

Від шкільно-лекційної комісії київської „Просвіти“. Голова шкільно-лекційної комісії т-ва „Просвіта“ у Києві запрошує колишніх членів комісії і всіх членів т-ва, котрі бажали б допомогти комісії своєю працею, прийти у понеділок 25 августа, у 7 $\frac{1}{2}$ год. веч. на першій в об'їзді семестрі зборі комісії.
Програма засідання:
1) План діяльності комісії на новий семестр.
2) Лекцій про холеру.
3) Заходи з приводу заснування лекційного фонду.
4) Обміркування питання про заснування української школи при „Просвіті“.

За кордоном.

ЕГИПЕТ.
Конституційний рух. Заведення в Турції конституційного ладу не могло не вплинути на політичний настрій Єгипта. Давно виставлене націоналістами домагання єгипетського парламенту тепер знову повторюється всіма органами публіцистики преси і має великий успіх між всіма верствами людности. З другого боку, відносячи до Англії, яка й тепер не поспішає з заведенням конституції, ставлять думку ворогами. Після оповіщення турецької конституції єгипетські газети послали до султана телеграму, прохуючи його, щоб він порадив хедиву завести в країні конституцію. Ніякої відповіді з Константинополя не було, бо молодотурки бажали уникнути всякого нещорозуміння з Англією. Привідавши зборів єгиптян в Константинополі навіть було заборовено торкати відносин до англіїців. Сам хедив, який стоїть в цілковитій залежності від англіїського протектора, безперечно, готовий завести національний парламент, сподіваючись, що таким чином він зміг би увільнитися од англіїської опеки. Приймаючи, як писав „Frank. Ztg.“, близький до хедива орган єгипетської „партії реформ“ став тепер на чолі газетної боротьби за конституцію.

МАКЕДОНИЯ.

Молодотурецьким комітатам доводиться та напевне ще й далі доведеться потратити немало праці на те, щоб повернути національності, якій це й досі ворогують поміж собою в Македонії. Цими днями оновити своєї програми греки, а за ними й кудовалята. Перші домагання касамперед, щоб було визначено їх церковні привілеї, або власне скасовано болгарський епархат та повернено їм всі церкви та школи, які на протязі останніх тридцяти років було передано болгарам. Далі вони вимагають відповідного їм кількості представництва в парламенті і в адміністрації. Садати, яких постачають греки, повинні служити в своїх округах і скласти свої виключно грецькі батальони. В домаганні міцного самоуправління греки не йдуть так далеко, як болгар, котрі вимагають цілковитої автономії. Вони ладні задовольнитися поширенням прав теперішніх окружних радників, як що вони матимуть незалежність од центрального уряду. Те, що греки не домагаються автономії, цілком гарм віриє з тую тактику, якої вони держалися до цього часу в цьому питанні. Вони завше боялися, що в автономній Македонії гору візьмуть болгар, яких тут більше, ніж греків. Через це саме й кудовалята домагаються тільки широкій децентралізації, а не автономії. Повна згода поміж всіма національностями мається тільки в питанні про національну школу, і тут молодотуркам доведеться уступити, як що вони не бажать загострити національну, а може й політичну боротьбу. Що ж до інших домагань, і з ними ще можна буде торгуватися. І молодотурецькі комітети, які виказують свою велику тактовність в ще небезпечніших становищах, безперечно знайдуть такий компроміс, який задовольнить усі національності.

ОСТАННІ ВІСТІ.

(од власного корреспондента).

Діяльність уряду та адміністрації.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Міністерство фінансів спростовує чутки, ніби ним дозволено проложити цукру по казенних шкальних.

На тім тижні до петербургу прибуде одеський генерал-губернатор Толмачов, щоб особисто дати пояснення з приводу його останніх приказів.

Як повідомляє „Вечер“ професорові Петражицькому велено вийти з партії к-д, коли ж він на це не згодиться, то його буде увільнено з університета.

Газетам повідомляють, що саратівський губернатор заявив, що йлюдора буде вислано з Царицина.

Хомяков—про пресу.

ПЕТЕРБУРГ, 22. В розмові з співробітником „Б. В.“ Хомяков сказав: „Питання про пресу дуже складне і важке; адміністративних штрафів не можна терпіти, але не можна й починати обміркування становища преси без розгляду питання про надзвичайні охрону та волю особи“.

Шкільні справи.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Міністерство розіслало правила про увільнення студентів: університетський уряд може видавати студентам увільнення тільки на 28 днів, більш довгі залежать від попечителя ученої округи.

ВАРШАВА, 22. Підчас прийому євреїв в університет точно додержувались процентової норми. Конкурсні вимоги були настільки високі, що на медичній факультет почастило пройти тільки половині тих євреїв, що покінчали гімназії з медалями.

Шрага випущено на волю.

ЧЕРНІГІВ, 22. Сьогодні, в 9 годин ранку, випущено з тюрми депутата першої Думи Ілю Любомировича Шрага, що сидів за виборську відмову.

Судові справи.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Конфірмовано смертний присуд Кузьмину, що зробив замах на Крашенинникова. Крашенинников клопотався, щоб Кузьмину смертну кару було замінено на яку іншу.

Скаргу саратовських першодумців Токарського і Семенова, що їх затримано в тюрмі замість трьох місяців—чотири, бо не було окремих камер і вони мусили сидіти в спільній,—лишено без наслідків.

Воєнний суд присудив до смертної кари селян: Говринова та Миколаєва, що в февралі, з метою грабунку, зробили Сахарову 30 руб.

На 23 септєбря призначено справу соцреволюціонерів. Обвинувачених 83, свідків буде викликано більш 200.

Сенат лишив без наслідків касаційну скаргу 26 обвинувачених в справі так званої „езельської республики“ і присуджених петербурзькою судовою палатою до кріпости на ріжні строки.

Труси.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Зроблено трус у помішника секретаря петербурзького мирового з'їзду Чорковського. Трус зроблено в зв'язку з арештом Муценка. Нічого не знайдено. Чорковський втік.

Холера.

МОСКВА, 22. Константовано випадок смерті від холери на „полях орошення“.

УРАЛСЬК, 22. В Гурьеві та в селічці „Жилая Коса“ констатовано зяізську холеру. Країну об'явлено небезпечною щодо холери. В Гурьеві з 15 по 21 августа заслабло 41, померло 20. В „Жилої Косі“ до 15-го августа заслабло 5, померло 3.

КАТЕРИНОСЛАВ, 22. 22 августа в городі було слабих 4, знову заслабло 7, одужало 3, померло 4.

КРЕМЕНЧУК, 22. 3 15 августа заслабло на холеру 7, померло 4, слабих 3.

ЧЕРНІГІВ, 22. В селі Черпалкасові, королевського повіту, 13 августа заслабло 3 і 19-го—один. Всі четверо померли. Гадляють, що то була холера.

До святкування ювілею Л. М. Толстого.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Видавець журналу „Минувшиє годы“ подарував 300 карб. на музей імені Л. М. Толстого.

Офіціанти ресторанів посилають адресу, в якій зазначають, що, дякуючи творам Толстого вони вийшли з кріпальського стану „человіков“.

Не дозволено цензурою до вистави переробки „Войны и мира“. Була думка виставити цю пєсу в Малому театрі в день ювілею Л. М. Толстого.

Тулський губернатор не дозволив скласти надзвичайні збори думи на честь Толстого. Так само відмовив думі і харківський губернатор.

В Кишеньові гурток інтеллігентів видає молдавською мовою збірник творів Л. М. Толстого.

Синод зробив постанову доручити єпархіальним архиєреям, щоб вони поклопотались про поширення поміж народом виданій, що доводять невірність учення Л. М. Толстого.

МОСКВА, 22. Московською городською управою одібрано офіційно повідомлення, що місцєва адміністрація не дозволить вшанувати Толстовського ювілею. Обміркування в думі питання про святкування ювілею не було дозволено.

„Русск. Слово“ повідомляють з Саратовя: в городській думі при обміркуванні питання про ювілей Л. М. Толстого прогословив Кречетович назвав святкування „сумним непорозумінням“, а думську постанову—ганебною. Дума одголосно постановила виключити Кречетовича з числа гласних думи.

Хвороба Л. М. Толстого.

МОСКВА, 22. Стан здоров'я Л. М. дуже негарний: у нього задишка, побільшена температура тіла. В легенях застоя, взагалі велика слабість. До попередньої хвороби прилучилась ще інфлуенца. Л. М. нікого не приймає, навіть найближчих приятелів. Вибрик Меньшикова і газетна полеміка з цього приводу дуже його збентежили.

Синодська відозва.

ПЕТЕРБУРГ, 22. „Осв. Бюро“ розіслало відозву з приводу ювілея Л. М. Толстого. В своїй відозві синод запрошує всіх віруючих синів церкви утримуватись від участі в святкуванні і тим уникнути суда Божого, пам'ятаючи, що „Богъ поругаетъ не бываетъ“.

За кордоном.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Комітет „Спілка і поступ“ знову повідомляє, що султан від циркулярно спочував конституції. Чутки про неприхильність султана до нового ладу поширюються умірно. Неправдиво також, ніби шість полків дворцової дивізії ставляться вороже до привідців поступового руху.

З Тегерана повідомляють, що шах звелів об'явити строк скликання меджлісу.

ТОКІО, 23. В городі Нігата почалась величезна пожега. В огні до 4,000 будиноків.

НЬЮ-ЙОРК, 23. В Каліфорнії горить тисячелтній чудовий ліс. Найбільше дерево в світі, що прозивається „матіррю лісів“ горить всю ніч.

Література, наука, умілість і техніка.

— Сконфісовано вчера, 23 августа, з наказу київського цензурного комітєта брошуру „Весь світ в українській мові“; в брошурі цій зібрано в перекладі старі європейської преси з приводу убивства М. Січинського графа Потоцького; брошуру видає нове українське видавництво „Шлях“.

— Цими днями в Лейпцігу вийшли з друку нові композиції Я. Лопатинського: „Моя думо“, пісня на один голос в супроводі фортепіано; „Русалка“, вальс для фортепіано; „Вставай Україно“, пісня для мішаного хору в супроводі оркестру або фортепіано; „Хари“ пісня на один голос в супроводі фортепіано; „Позір“, гальоп для фортепіано. Всі ці твори відомого галицького композитора вишля, як ч. ч. 55, 56, 58, 60, 61 „Торбана“, музичної накладні у Львові.

Про справу Мирослава Січинського незабаром у Львові вийде дві книжки: 1) опис самого процесу, видання народного комітєта; 2) освітлення винику М. Січинського та його процесу з погляду політично-програмового, видання М. Лозинського.

Календарь спілківий і господарський „Товариш“. Союз українських хліборобських спілок на Буковині „Селянська каса“ та Рада культури краєвої воеводства Буковини видають перший український спілківий і господарський календар на 1909 р. „Товариш“, який разом з перелискою коштують 60 сот. (коло 25 к.). В календарі окрім звичайних календарних відомостей буде уміщено докладні інформації та твори літературні і популярно-наукові. Популярно-науковий одділ містить статі про хліборобське господарство, про способи організації хліборобів, про земельну політику, про податки, про спілки і т. п.

В етнографічному одділі російського музею Імператора Александра III колекції з кожним днем все збільшуються. Одділ уважно реєструє та описує їх. В 1907 р. в етнографічний одділ поступило 218 колекцій в числі 12,488 окремих предметів. Ці предмети поділяються так: великоруських—2,943 предмети, українських—827, білоруських—239, закордонних славян—349, инородців Росії—6,677, инородців інших країн—1,453. Всього од заснування етнографічного одділа зареєстровано 1,139 колекцій, в яких числяться 61,397 окремих предметів.

Гурток художників виробив статут корпорації російських художників. В цю корпорацію приймають осіб, які працювали без перерви в країні не менше 10 років. Через кожні 5 років буде скликатися з'їзд учасників корпорації для вибору особливої ради з спеціалістів. На обовязку цієї ради лежатиме, між иншим, зібрання і реставрація пам'ятників мистецтва, організація виставок і т. п.

— **Сонце підпадало.** Цікавий випадок описує в „Umschau“ д-р Найсер, професор в інституті експериментальної терапії у Франкфурті. Одного гарячого дня о 5 год по полудні, вхоючи до лабораторії, він побачив, що з дубового стола курить ся густий дим, і пересвідчився, що димляче місце сильно розпалене. Спершу гадав, що це сталось од сирничка, але далі побачив, що яких вісім сантиметрів від димлячого місця стояла літрова реторта, повна води, і під промінням сонця сповняла ролю запального скла і то так сильно, що тверде дубове дерево почало горіти. Кількі нових дослідів потвердило цей здогад. Притім вікно було зачинене, а місце, де стояла реторта, віддалене од вікна од 3 до 4 метрів. Коли так сталося було, завважає д-р Найсер, в неділю по полудні і повстав бож пожег, то ніхто не погодив би про ретурту, а всі думали що хтось обходився необережно з огнем.

В лабораторіях, де знаходиться авіаційно багата запальних матеріалів, треба, виходить, пам'ятати, про сонце палає. — **Мадяри про Галичину.** Редакція ілюстрованого журналу „Szalon Ujsag“ в Будапешті приладжує видання спеціального числа, присвяченого Галичині. Це буде на розмір поважний том, ілюстрований кількостю репродукціями умісно для того знятих фотографій. Текст буде обіймати ряд монографій, що представлятимуть географію краю, його історію і теперішній стан з культурного огляду, в найширшому розумінню; розумового життя, рілнництва, промислу, торгівлі і т. п. З цією метою приїхали на студії до Галичини на довгий час два редактори згаданого часопису, д-р Ернст де Надь і Бєля Кабледе, обидва визначні спеціалісти. Респочали свою полорож від Кракова і ведуть свою працю дуже пильно та—як чваняться польські газети—„z wyjątkowd sumptud dla wszyskiego, co polskie“. Коли так, то наперед можна сказати, що здумане ними видання буде тенденційне і з огляду на русинів—невірне. Бо можуть собі бути „Węgier i Polak dwa bratanki“, але щоб видання справді мало якусь наукову цінність, то автори мусять постаратись передовсім бути об'єктивними. Тимчасом вже та „wyjątkowd“ симпатія до всього, що польське, не ворожить нічого доброго, а що-ж говорить про інформації, яких вони нахапаються про Галичину від наших „найсерлєдчихших“...

багато запальних матеріалів, треба, виходить, пам'ятати, про сонце палає.

— **Мадяри про Галичину.** Редакція ілюстрованого журналу „Szalon Ujsag“ в Будапешті приладжує видання спеціального числа, присвяченого Галичині. Це буде на розмір поважний том, ілюстрований кількостю репродукціями умісно для того знятих фотографій. Текст буде обіймати ряд монографій, що представлятимуть географію краю, його історію і теперішній стан з культурного огляду, в найширшому розумінню; розумового життя, рілнництва, промислу, торгівлі і т. п. З цією метою приїхали на студії до Галичини на довгий час два редактори згаданого часопису, д-р Ернст де Надь і Бєля Кабледе, обидва визначні спеціалісти. Респочали свою полорож від Кракова і ведуть свою працю дуже пильно та—як чваняться польські газети—„z wyjątkowd sumptud dla wszyskiego, co polskie“. Коли так, то наперед можна сказати, що здумане ними видання буде тенденційне і з огляду на русинів—невірне. Бо можуть собі бути „Węgier i Polak dwa bratanki“, але щоб видання справді мало якусь наукову цінність, то автори мусять постаратись передовсім бути об'єктивними. Тимчасом вже та „wyjątkowd“ симпатія до всього, що польське, не ворожить нічого доброго, а що-ж говорить про інформації, яких вони нахапаються про Галичину від наших „найсерлєдчихших“...

Бібліографія.

Златовратський Гетьман. Психологічний нарис. Переклад з російської (мови?) українське видавництво „Ранок“. Київ, 1908. Ц. 10 коп. 40 ст.

Микола Златовратський, письменник „народник“, завше критично ставився до інтелігентного кола і часто в своїх творах малював інтеллігентів, що відбилися від народу, як віщів від отори, а потім знову шукали стежок, щоб з'єднатись з народом.

Цю думку проведено і в психологічному нарисі „Гетьман“. Гетьман—це призаці студента-філолога Підпригори. Син заможного селянина, Гетьман попав до науки, бо батько його закликав не вмерти, не побачивши сина „багатим та значним паном“. І дитину відірвано від рідної оселі і запроваджено в чуже йому місто. Довго терпіло хлоп'я, було, що й до дому віталося. А тепер Підпригори—студент, в Москві учиться; туга за рідним краєм не кинула його й досі і часто вливається в форми, малорозумілі товаришам. В Москві Гетьман знайшов собі діда, теж українця, що заблудав до Москви, сити шукаючи, і вони живуть собі, вкупі сумуючи. Був у Гетьмана рідний дід, розумна людина. „Тікають од нас (з села) люде, тікають всі у город—казав дід Гетьманові, сумуючи за рідний свій край. „Забудеш ти діда, усіх нас забудеш“. Слова завали далеко в душу хлопцеві і не дають йому спокою. Йому завжди здається, що він дамає заповіт діда. І кінчиться тим, що Гетьман іде в салдати за брата, бо в брата сем'я, він матір годеує...

Такий зміст цього нарису. Чого небуло особливо не шукайте—тут нема. Просто гарний малюнок, і годі.
Ми власне не розуміємо, кого мало на оці виданичтєво, що книжечку випускаючи? Вважаючи на пояснення де-яких чужоземних слів і слова „оселєдць“ (ст. 16), думаємо, що книжечку призначено на читання селянам. Але ж чі зрозуміє селянин „психологічний“ нарис, чи буде він йому до вподоби? Ми такої думки, що ні, і тільки жалкуємо, що трапляється кошти і заходи на речі, що мало торкаються нашого народу—темного, неосвіченого ще народу, що має так мало гарних книжок...

Мова переказу досить проста, та тільки вирази, будова речень не завше народні—це російські заєблїшого. Перекладаючи, завше повинно давати і будову речень нашу, а то буде наче та пані: в українському убранні—та-то пофранцузькому розмовляє... Є трохи помилок проти української мови, і дрібних; єсть русизми; не гарна ця занадто часта кіншівка на нать: „не можете знать цих мук“ (ст. 25), „вмовили робить не те“ (25), „став набивать лоплюку“ (30) і багато инш., де навіть просто гармонія нашої мови вимагає-ти. „Батько немов здурів“ (24)—вираз грубий, особливо коли книжку пропонується народу.

В книжці замість апострофу ужито ь; хоч це і не науково, але з практичного боку бажано, бо з власного досвіду мущу сказати, що селяне скоріше прочитають і зрозуміють „пьянїця“, „пє“, ніж „п'яниця“, „п'є“. Апостроф плутає селянина.

Книжечку видано гарно, тільки ціна її—занадто висока: 10 коп. за 36 (40—4) маленьких сторінок—це багато навіть для інтеллігента, не кажу вже селянина.

Іван Огієно.

Театр і музика.

— **Труппа П. К. Саксаганського.** Бенефіс артистки С. Б. Попової. Д-ка Попова востаньом тільки років два-три, як почала грати відповідальні ролі українського театрального репертуару; не зважаючи на цей короткий час вона показала себе артисткою з справжнім хистом і художнім чуттям. Найчастіще доводиться д-ці Поповій виступати в ролях комічних бабів, але й ролі солідних, поважних господинь виходять у неї неазгріш. Для свого бенефі-

артистка вибрала дуже влучно комедію „За двома зайцями“, в якій вона грає переплукну Лемериху. Успіх бенефіціантєва і з художнього і з матеріального боку мала повний. Найкраще провела вона третю та останню дії. Своєї сямплати до артистки публіка виявляла рясними оплесками, викликанням П без краю, квітками та коштовними подарунками.

Помимо бенефіціантєви увага глядачів не сходилась з д.д. Саксаганського та Позияченка. Саксаганський в ролі Голохвостого це щось надзвичайне. Шукати всього того, що говорить артист на сцені, в п'єсі Лєвіцького-Старицького буде марною річчю. Артист багато імпровізує в цій ролі, але імпровізація д-я Саксаганського—Голохвостова дає такий яскравий, можна сказати, ідеальний тип самовпевненого, нахабоного прайсвіта, якого трудно собі й уявити, не бачивши перед собою цього утвореного артистом образу. Д-ія Позияченко (Сірко) чудесно користується мимиками. Гра його була, як і завжди проста, натуральна і через те приємна. Д-ка Суслєва досить добре передала карикатурну постать Проні. Д-ка Українка в ролі жінки Сірка—грала досить бліденько. Успішно на цей раз справились з своєю роллю наймички і д-ка Тубєрєзова.

Після комедії був ще концертний відділ. Проти співаних пісень нічого не скажеш—всі вони гарні і співали їх гарно, та тільки варт було б потрошку й освіжати концертну програму. Тут же вибір далеко більший, ніж в драматичному репертуарі.

Про достійність співаків не будемо зараз говорити. Кожний з співаків, які цього вечора виступили має свої плюси, які при ньому й остануться, а от дефектів треба уникнути! А з дефектів цих майже в усіх співаків непринио вражає неестетичне так зване „під'їздання“ при переході з одної ноти на другу, особливо при великих інтервалах.

Цим грішить особливо д-ія Піддубний, трохи менше, д. Рязанець, а почасті й д-ка Саловська. В д-їя Рязанця при гарному голосі зовсім нема ріало. В „Гетьмані“ радимо йому середню частину (—„базар іде йому, як море червоне“) співати темпом значно швидчим, а то в співці весь цей чудесний сол-овний спів виходить занадто одноманітним і не робить потрібного вражіння.

М. Л.
— Театр „Соловцов“. Сезон починається 30 августа пєсою А. Чехова: „Дядя Ваня“. Ролі поділено так: „Дядя Ваня“—д. Дуван-Торцов, „Соня“—д-ка Чарурська, жінка професора—д-ка Пасхалова, „Астров“—д. Рудницький, професор—В. Дагмаров. Пєса йде в постановці режисера Н. Савінова.

— Спектакль, присвячений Л. Толстому. На засіданні членів ювілейної Толстовської комісії київського одділу каси літературів та вчених при участі представників театру „Соловцов“ вироблено програму святкування ювілею Л. Толстого. Святкування відбудеться 3 септєбря в театрі „Соловцов“ і почнеться в 7 годин увечері. Спершу буде реферат Г. В. Александровського: „О мировом значенні Толстого“. Далі виставлено буде „Плоды просвєщенія“. По виставі В. Чаговець скаже промову: „Праздник русской жизни“; оркестр та хор виконають „Славу“. Після всього цього прочитано буде привітання від громадянства, просвітних інституцій то що.

— Спектакль на селі. У с. М.-Пєрещепині (на Полтавщині) 10 августа відбулась друга українська вистава. Виставлено було місцевими аматорами на цей раз комедію Карпенка-Карого. „Сто тисяч“. Грою своєю визначилися: О. Курдюновський, (Копач), П. Курдюновський (Савка) та д. Ляпота (Малютка).

— „Руссо-малорусская“ мішанина. „Малоросска“ під орудою К. Л. Кармєлюка-Каменського, що вже місяць по два грають у Томську, частують публіку такою мішаниною: „Кума Марта“, „Блєдня очевки“, „За волю і правду“, „Аскольдова могила“, „Катерина“ (драма) то що.

ДОПИСИ.

(од власних корреспондентів).

МАЛІН, редомисного пов. (на Київщині). 14 августа через наше містечко пройшло аж три процесії. Одна з них була православна, що йшла з с. Пірижко до с. Устиновки, а дві католицьких: із с. Горбульова і Вишевіч. Діло в тім, що коли-сь у хаті устиновського селянина-униата, як кажуть католики, об'явився образ Божої матері. Цього образа забрали до Києва. По одній версії його поставили в косяволі, а по другій—його забрали до конисторського архіви, а точну копію з цього образа було поставлено в місцевій устиновській церкві, яка була збудована потім. З того часу щого року до Устиновки на першу Пречисту, тоб-то 15 августа, збиралась сила людей, що давала чималенько доходу і церкві і священикові.

Так діло тягнулось аж до 1905 року. Малинському ксьондзєві задрод стало, що в нього немає цієї ікони, він і став клопотатись перед своїм єпископом і перед начальником краю, щоб йому було дозволено взяти образ „Устиновської“ Божої матері, який був у Київському

пня з нього, як в Устиновці. Католики і православні майже зовсім залишили Устиновку і почали ходити на прощу до косячки. Шоб обергти своїх православних „овець“ од католицтва з наказу духовного начальства, батьки із ближніх паравий повинні були 14 августа з процесіями прийти до Устиновки, шоб одібрати прочан у католиків. Треба сказати, що батьки досягли сеї мети, — ніхто із православних не пішов за католицькими процесіями, а в Устиновці назбиралося стільки людей, скільки не було ще ні одного року.

Православні процесії були з таких сіл: Пиріжок, Чанович, Потійовки і Янівки. Після служби всі ці процесії ринули до дому. Пиріжківська процесія повинна була перейти через д. Головки. У 9 год. вечера прибув нарочний до Голованського старости, шоб староста зібрав людей і йшов зустрічати Пиріжківську процесію, яка була вже недалеко від села. Стали лавонити в дзвінок, шоб висить біля ц. параха. школи. Люде почали метушитися. Жінка селянина Йосипа Грищенка теж пішла зо свічкою до комори, шоб взяти своє вбрання. Але якось ненароком запалила коноплі, що висіли в коморі, тай не примітила цього і пішла у хату. Счинилася пожежа. Окрім хати Йосипа згоріли будинки Н. Ковальчука та І. Ковальчука. Цей чоловік найбільше постраждав, бо в нього згоріло все до щенту, не вліп нічого й винести. Ці всі будинки застраховано в земстві, але дуже недорого. Убитків буде тисяч на дві, або й більше.

17 серпня у Бирківці теж згоріло 6 хат.

БАБИНЕЦЬКА ВОЛОСТЬ, сквирського повіту (на Київщині). З наказу київського губернатора по всіх селах волості настановлено нічних обходчиків з місцевих селян; ці обходчики повинні пильнувати господарське добро. Однак, як не пильнують обходчики, а злодії все ж таки нагадують про себе коли не тею, то іншою крадіжкою. Останніми часами вони всю свою увагу перенесли на коней приватних власників. Вночі проти 15 юла в бабинських селян Хоменка і Горовецького з-під замків злодії вкрали 5 коней; вночі проти 26 юла в м. Новофастові у місцевого пан-отця коноводи вивели 5 коней, але, заскочені на гарячому вчинку, кинули коней, а сами звикли. Нарешті цими днями в с. Кур'янях злощинці вкрали з пастирнікани 4 селянських коней.

Од редакції.

Нас просять надрукувати в „Раді“ список жертв на пам'ятник Шевченкові, зібраних С. Колесніком в м. Кобеляки і повіті по квітках полтавської губерської земської управи.

Надія Філонович—20 коп., С. К.-к за апріль, май, юн—30 коп., Антоп—3 коп., Маруся К.-ва—20 коп., Борісенко—20 коп., Сіпетий—20 коп., Печонкін—50 коп., Забегайло—20 к., Мосійченко—10 коп., Черевко—40 коп., Ващенко Борис—50 коп., Чесіаков—10 коп., В.—20 коп., Білозерський—10 коп., Петров—1 руб., Дмитровський—20 коп., Сухавський—40 коп., Кальчачевський—10 коп., Первухін—1 руб., С. Р. Складченко—1 руб., УЗ—50 коп., С.—1 руб., Савенко—2 руб. 10 коп., Петро другий—1 руб., М. Рибальська—50 коп., С. Савенко—20 коп., Выграш в проферанс—34 коп., А. Фісенко—1 руб., Захарченко—10 коп., Лиза Павченко—20 коп., всього—13 руб. 87 коп.

Троші ці відослані в полтавську земську управу.

До нашої контори надіслано такі жертви на пам'ятник Т. Шевченкові:

од А. Соколова—75 коп., П. Логінова—5 руб.; червз В. Покровського, од гуртка прихильників поета з Марчихина на Гаухівщині—7 руб. 18 коп.; од Г. Грушовського—1 руб., червз І. Полового з Талмента: Каргель—50 коп., Бойченко—25 коп., А. Ізмайлов—25 коп., Будкович—50 коп., Дренник С. К.—1 руб. 50 коп., П.-Й—1 руб. 50 коп., разом—4 руб. 50 к.; зібраво лікарем Г. Фідровський—2 руб.; червз Савачова з с. Туровки: Я. Совачов—1 руб., О. Совачова—1 руб., В. Совачов—1 руб., Г. Совачов—1 руб., О. Михайловський—20 коп., М. Ольшанський—25 коп., разом—4 руб 45 коп.; червз П. Плевака з Купилиць: В. Новоселов—25 к., М. Сосинович—1 р., С. Оранський—1 р., С. Степенко—50 к., Г. Оранський—1 р., С. Свищаренко—50 к., М. Оранська—1 р., В. Моргунов—2 руб., В. Жученко—50 коп., М. Казова—1 руб., Л. Візійби—2 руб., М. Палаева—1 руб., К. Віч-Лубенський—3 руб., І. Кирьянов—3 руб., С. Кирьянов—1 руб. 50 коп., М. Кирьянов—1 руб. 50 коп., А. Барков—1 руб., А. Лукашов—1 руб., Ф. Пан—1 руб., К. Кротенко—2 руб., Л. Капустянский—1 руб., Северський—1 руб., С. В. Петреченко—1 руб., А. Готцев—1 руб., І. Слатьонов—25 коп., Г. Плевако—25 коп., Павло Плевако—25 коп., разом—32 руб.; червз А. Шуму у Седлеці: А. Шума—1 руб., І. Маторнюк—50 коп., разом—1 руб. 50 коп. Всього разом—58 руб. 38 коп. А з тия, що раніш було надіслано з 1 янв. сього року—2049 руб. 5 коп. Всього на пам'ятник Т. Шевченкові постуило через контору „Ради“ 2863 руб. 74 коп.

Календарні відомости.

Неділя (12-а по Тройці, гл. 3), 24 августа. Свч. свтцха, перенес. мощ. Петра митроп. Київського.

Сх. сон. 5 год. 21 хв., зах. сон. 6 год. 36 хв.

Понеділок, 25 августа. Св. ап. Варфоломея і Тита, св. Мина.

Сх. сон. 5 год. 22 хв., зах. сон. 6 год. 33 хв.

Редактор **М. Павловський.**
Видавць **С. Чупаленко.**

Оповістки.

Піаніно продається випадково дуже дешево. Ціна 150 карб. Адреса: Київ, Бульв. Кудр. 7, кв. 5 В. Г. 10—169—34

Салон Дамських Шляп

M-me NADINE

ХРЕЩАТИК, 41
парад. ход, 2 поверх, де депо Індришишк.

Ціни найдешевші!

ЛИКВІДАЦІЯ за припинкою торгу у вьяно-гастрономичному магазині **ФУНДУКЛ.**, 23. 5—328—4

КОВДРИ
плюшеві, шерстяні, шуківі, профес. Єсера і пледи.

С.-Петербурзька фабрика білизни і галстуків **Р. М. ГЕРШМАН**, Прорізна, 2, телеф. 282. Приймаються замовлення, переробка і мічення білизни. Ціни без торгу. 4т.50 326 1

Модно-мануфактурний магазин
МИКОЛИ ФЕДОРОВИЧА ПЕТРОВА
Вел. Васильківська, 12, проти Рогнедінської.
Сповідася дд. покуців, що для осіннього і зимнього сезону одержано російський вибір шовкових, шерстяних, суконних і бумазейних матерій, а також плюші для дамських верхніх речей, англійські велвети для плаття, плюшеві ковдри, теплі хустки і гардинний тель. Ціни дешеві і без зарпору. 20—000—1

Выкройки и модели.
дамск. нарядовъ прод. деш. чѣмъ вездѣ. г.г. Портнихамъ больш. уст.; а также приям. **ученицы** кройки и шитья; программы **безплатно.** Киев, Большая Владимирская улца, домъ № 38, школа „Elisavete“ 10—301—8

В ново-открыт. модн. мануфакт.-суконному магаз.
Сергія Ільча Сінника.
Хрещатик, д. № 38.
Що-дня одержуються останні новинки сезону, шовкових, шерстяних, суконних, бавовняних і мебельних товарів, величезний вибір бумазей, одяг, кидимів, тель гардинний. Суко для форм всяких інституцій.
Приям заказів мужьської статської і форменої одяжї, а також дамського верхнього вбрання під орудою відомого мастера Кравеца. Ціни значно нижчі існуючих у Києві. Одяг магазина в Нижні. 10 0314—2

Торговий Дім
ПРИЕМНИКИВ М. Є. БИКОВЦОВОЙ
на розі Хрещатика і Б. Бульвара.
У великому виборі одержано **сезонні крани, ученицькі матерії і формене сукно** кращих фабрик.
ЦІНИ ДЕШЕВІ. 50—323—8

ЧЕСЬКИЙ МАГАЗИН
чесько-російської механічної вьязальні **Г. В. АНДРЕ** ВЕЛИКА ВАСИЛЬКІВЬСЬКА вул. д. № 10.
поширивши своє діло, повідомляя дд. покуців, що до сезону заготовлено в самому великому виборі **вьязальні вироби** (спеціальн. костюми для вхорих на всілякі роматами).
Дитячі костюми, пальто, ковдри, пледи та инше. PRIX-FIXE! Требується 100—340—2

У ТОРГОВОМУ ДІМІ
КОТЛЯРОВ ТА ЧОРНОГОЛОВКИН.
Хрещатик, № 38.

Вже одержано на осін. та зім. сезон модні матеріали. Для дам: шовк., шерот, загаряничі велвети на сукні; сукна кольорові; англійські для убрания, плюші шовкові та шерстяні; астиги, каракулі, драпи—хутра на сакї та жакети. Кружевні верхні сакї. На мун. кост. величезний вибір: російськ. та англійськ. трико, драпу, крепу на сюртуки. Форма для учнів усіх відомств; діагональ, сукна, кастор, килімі, мебельні матерії і багато инш; Ціни дешевші ніж скрізь у Києві. 10—000—2

Дуже нуждений
молодий чоловік з Галичини шукає праці конторщика—або инших канцелярських работ; знає російську мову; може на ввід. Узяти можна словесно і листовно в редакції газети „Рада“ 3-348-1

ОБУВ
Р. Клейбер
Великий вибір самої модн. гарної дамськ., муж. і дит. обуви. Хрещатик, 43. власного виробу і загаряччи. На складі є резини. **ГАЛОШІ** Р. А. Р. М. Замовл. викон. швидко і анур. ЦІНИ ЗНАЧНО ЗНИЖЕНІ. 10—333—3

КУПУЮ
по дорогій ціні стародавні речі з золота, срібла, бронзи, фарфору; мебело, картини і речі українські та польські. Адреса: Хрещатик, 23. **А. Золотницький.** 10 0310-8

ОБУВ
!! Добірна! Гарна! Кріпка!!
ДОРОЖНІ РЕЧІ.
Г. Н. ГАВРИЛОВ, ХРЕЩАТИК, № 47.
У великому виборі загаряччи, і власного виробу. Ціни дешеві. Приймаються замовлення. 10—329—2

№ 89, Олександрівська, Телефон 2095.
Фабричний склад **ГОДИННИКІВ** і дорогих речей **Клавдія Сергієвича РОГІНСЬКОГО.**
одержав у величезному виборі годинники стінні самих нових фасонів Бенера, Ленокірха та Парижські; ціни на восьмою дешеві. Фірма існує з 1888 року. гд. сб. 341—1.
Ілюстровані прейс-куранти висил. при баж. даремно.

В. ЛЮБЕК І К°
Хрещатик, 29 - Телефон 1569.
ОДІБРАНО МОДЕЛІ
Парижа, Берлина та Відня.
Заготовлено у велик. виборі копировки. Замовлення приймаються, при нагальній потребі виконуються в 24 г. МАТЕРІАЛІ і ДОДАТКИ. ● ОСТАННІ НОВИНИ СЕЗОНУ. Ціни найдешевші. м-351-1

Гарної добротности і безумовно модну тканину одержано в великому виборі в магазині **ГРИГОРІЯ ІВАНОВИЧА ФУРМАНОВА.**
Хрещатик, № 22
під гостинницею Гранд-Отель. 50-886-2

Мануфактурно-суконний магазин
А. В. БЕРЕСТОВСЬКОГО
Хрещатик, № 36.
(Фірма існує з 1834 року).

Мас репродукцію совісної та солідної краниці, як у межах південно-західного краю. так і по всій Росії. **ОДЕРЖАНО:** на осінній та зимній сезони елегантні і разом з тим, приступні по ціні для кожного матерії на жімочі сукні, костюми та сани. Шерстяні шовкові російські та закордонні велвети, драп-хутра, каракулі, плюші на підшєвки, кольорові сукна на костюми та сукні і багато инш. Оддія для мужчан; російське і англійське трико, крей на сюртуки, драп. Для учнів діагональ, сукно, кастор. Усіх відомств форма для дівочих гімназій. Величезний оддія килімів, матерій на мебель, портрети та баг инш.
Найбільшу увагу звернуто на те, шоб ціни були безперечно дешевші усіх існуючих у Києві.
Асортирована партія краму, продается за дешево ціну. 10—327—2

ПРОРІЗНА, 17.
Торговий Дім
ЖУК, ОРЛОВ ТА ДМИТРІЄВ,
що служили по різні фірм. на Хрещатку.
МАГАЗИН ПОШИРЕНО.

Є колосальний вибір Шовкового, Вовняного, Суконного і Баволянного краму найкращих фабрик, а власне:

Бумазей	—	13 коп.
Полотно з чистого льону	—	80 "
Мужський драп на пальто	2 р.	50 "
Мужьське трико	1 "	50 "
Дамське сукно всіляких кольорів	—	72 "
Широкий плюш хутро	2 "	50 "
	котик	6 "
Плюшеві ковдри	4 "	75 "
Вайкові ковдри	2 "	25 "
Великі теплі хустки	2 "	— "
Оксамитові килімі великі	5 "	50 "
Канаус	—	60 "
Тель гардинний	—	25 "
Трико з окройкою	—	50 "
Модні шерстяні матерії	—	60 "

Величезний вибір форм усяких шкіль та відомств. **Учням знижка.**
Одержано Оренбурьські, Пензенські та Сібірські **ХУСТНИ** од 70 коп.
Великий вибір **ДІАГОНАЛІ** усіх колорів. 10—287—8

М. ТА І. МАНДЛЬ.

Телефон № 764. Хрещатик, 42.

ФОРМИ

усіх шкільних закладів заготовлено у великому виборі.
Приймаються замовлення на форми для дд. воен. і усіх міністерств.